

VESNICE JE JINÝ SVĚT

Zachytit příběhy všedních dnů se může zdát snadné, ale opak je pravdou. Koho upoutá vesnická zabijačka natolik, že nevnímá jen zpečetěný osud nebohého zvířete, ale zajímá ho, i jestli má řezník rodinu a kolik zabijaček za den vlastně stihne? Talent vidět příběhy i za obyčejnými věcmi by měl mít každý spisovatel. V případě knihy *Dědina* je to **Petra Dvořáková**.

Při čtení vaší knihy mě zasáhla hned první kapitola a v ní vztah babičky k vnučce Petrunce. Krutost, která se mísí s péčí – taková skutečně je Vysočina. Obdivuji, jak popisujete postavy bez jejich hodnocení a stranění tomu či onomu. Jak to dokážete?

Vždycky když přemýšlím o lidech kolem sebe, uvědomuji si, jak často jsou ve svých životech a selháních nevině. Nikdo nemůže za to, do jaké rodiny se narodí, jakou má genetickou výbavu. K tomu život člověku naloží nejrůznější zkušenosti, a to všechno pak v mnoha směrech určuje jeho myšlení a chování. Říkám si, jak můžu někoho hodnotit a soudit, když nevím, co má za sebou, z čeho vzešel, co se mu přihodilo. A z tohoto úhlu pohledu se snažím chápat lidi v reálném životě i své knižní postavy. Neříkám, že člověk nenese zodpovědnost za to, co dělá, jak žije, ale vím, že překonat některé věci znamená překročit svůj stín. A to se málokdy povede.

Je přece jen některá z postav vaší knihy, která si zasluhuje víc soucitu než druzí?

Asi bych neřekla, že si tam někdo zasluhuje víc soucitu než druzí, ale určitě jsem cítila soucit s tou holčičkou na začátku. Už proto, že je ještě maličká a vůbec nechápe, proč se k ní babička takhle chová. A potom, v jeden moment, mi je líto Zbyňdy. Jak sedí a čeká, že bude muset přiznat, co provedl, a cítí se u toho jako ten potkan, kterého pár dní před tím napíchl na vidle. I když třeba zrovna on si za svou situaci může sám a úplně si soucit nezasluhuje.

V čem vidíte největší rozdíl mezi vesnicí a městem?

To jsou pro mě jiné světy. Na vesnici jste mnohem víc připoutaní ke krajině, máte pevněji zapuštěné kořeny. Venkovský život má své vlastní tempo, není to tak uhoněný život jako ve městě. Na druhé straně život na vesnici svádí k tomu, vidět jen ten svůj malý svět a příliš se nezajímat, co je za obzorem. To může být záludné.

Žila jste v Lavičkách, klidné dědince u Velkého Meziříčí. Jak na to vzpomínáte?

Už tam dlouho nežiju, nedávno jsem počítala, že vlastně většinu života jsem prožila ve městech. Ale na Lavičky, které jsem znala jako malé dítě, samozřejmě nikdy nezapomenu. Mám je spojené se starým kaštanem, v jehož větvích jsem sedávala, s dědečkem a babičkou, které jsem milovala. Často vzpomínám na jejich vyprávění o tom, co zažili a jak to dřív na vesnici chodilo. Dnes, když tam jen velmi zřídka přijedu, je to už něco jiného. Vyrostl tam kus satelitu, všechno je vyasfaltované, je tam mnoho lidí, které neznám. Ve svých vzpomínkách se vracívám do Laviček, které jsem zažila jako dítě. A mám je zafixované jako nejkrásnější místo na světě.

Já osobně cítím Vysočinu jako místo trochu „mimo kategorie“ a dost těžko se to popisuje. Jak byste popsala zdejší energii vy?

To máte úplně pravdu. Popsat Vysočinu je nesmírně složité. Krajina těžká a měňavá, barvitá a tvrdá. A takoví jsou i lidé. Na Vysočině nenajdete tak široké srdce, jaké zažijete na jižní Moravě. Ale zase tam není ten chlad, který se tak často připisuje Čechům. Na Vysočině je srdce hluboké a bolí až do dna. Málokdy vás do něj lidé z Vysočiny pustí. Každý je tam tak trochu sám. Ale ti lidé tam to nevnímají jako něco špatného, jsou takoví a žijí podle toho.

V rozhovorech vždy velmi otevřeně mluvíte o všech traumatech a smutcích, kterými jste v životě prošla.

Co vám dává sílu takhle se otevřít světu se všemi bolestmi?

Většinou říkám otevřeně věci, o kterých věřím, že můžu druhým lidem v něčem pomoci – něco překonat, s něčím se vyrovnat a jít dál. Jinak jsem ale typický člověk z Vysočiny, moc si druhé k sobě nepouštím, důvěru buduji roky a příliš se nedružím. Mám ráda lidi, ale samota je moje výchozí životní situace, která mi vyhovuje.

Je nějaké téma, o kterém byste nikdy nepsala?

Asi bych nikdy nepsala o holocaustu a hrůzách války. Tyto knihy jsou u nás ve velké oblibě, ale z čtenářských diskuzí mám dojem, že se z nich místo obrovského varování stává zábava ke kávě a zákusku. To je signál, že na cestě mezi autorem a čtenářem něco nefunguje. Kdybych takovou knihu napsala,

chtěla bych, aby díky ní lidé každý den mysleli na to, co žijeme, jak vzácná je svoboda, demokracie a tolerance. A aby se skutečně o tyto hodnoty báli a pěstovali je. Ale jak napsat takovou knihu, to nevím. Holocaust je nejděsivějším projevem toho, čeho je člověk schopen. A nikdy nás nesmí příběhy o něm „jen bavit“.

Co je podle vás nejdůležitější k udržení dobrých soudských vztahů?

Řekla bych, že je to přátelské chování, snaha o pochopení, vstřícnost, ochota vidět věci i z druhého pohledu. A také je důležité nestrkat nos do cizích věcí. To platí na vesnici stejně jako ve městě.

JARMILA SKOPALOVÁ

(Více o knize *Dědina* najdete na str. 8)